

**SÄFFLE
KOMMUN**

Säffle kommuns

Handlingsplan för Energi- & klimatplan

Version 2018-12-03

Energi- & Klimatplan (Huvuddokument)
Nulägesbeskrivning (Bilaga1)
Handlingsplan (Bilaga2)
Uppföljningsmanual (Bilaga3)

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	3
1.2. Metod.....	3
1.3. Avgränsning.....	3
1.4. Läsanvisning.....	3
2. Mål.....	4
3. Tre strategiska insatsområden.....	4
3.1. Fordon och transporter.....	4
3.2. El- och värme.....	5
3.3. Konsumtion.....	5
4. Hur når vi våra mål.....	6
4.1. Analys och prioritering.....	6
4.1.1. Vad kan du som medarbetare göra? Exempel.....	6
4.1.2. Rapportering och uppföljning.....	8
4.1.3. Verksamheternas prioritering.....	8
5. Åtgärds katalog.....	8
5.1. Kommunstyrelsen.....	9
5.1.1. Fordon och transporter.....	9
5.1.2. El och värme.....	10
5.1.3. Konsumtion.....	11
5.2. Säffle Bostäder AB.....	11
5.2.1. Fordon och transporter.....	11
5.2.2. El och värme.....	11
5.2.3. Konsumtion.....	13
5.3. Vatten och avlopp.....	13
5.3.1. Fordon och transporter.....	13
5.3.2. El och värme.....	14
5.3.3. Konsumtion.....	15
6. Handlingsplanen och dess uppföljning.....	16

1. Inledning

Den kommunala organisationen i Säffle har mycket att vinna på att arbeta aktivt med att minska sin energianvändning och ställa om till alternativa bränslen. Energi- och klimatarbetet är en viktig del av arbetet med att utveckla den kommunala organisationen så att kommunen på bästa sätt kan förbereda sig att möta framtiden. Den här handlingsplanen lyfter fram vad den kommunala organisationen i Säffle kommun kan och bör satsa på för att röra sig i riktning mot sina mål och ambitioner. Den ska även bidra i arbetet att nå uppsatta nationella och regionala mål för energi och klimat.

1.1. Syfte

Handlingsplanen syftar till att identifiera och prioritera strategiska insatsområden för kommunens energi- och klimatarbete samt även hitta förslag på åtgärder inom dessa områden. Arbetet med handlingsplanen ska utföras av politiker, tjänstemän och berörda förvaltningar. Dessa ska i samverkan ta fram och genomföra denna handlingsplan som stödjer arbetet med att identifiera, planera, genomföra och följa upp åtgärder och aktiviteter.

1.2. Metod

Säffle kommuns energi- och klimatplan och tillhörande nulägesbeskrivning med analys ligger till grund för handlingsplanen. Viktiga insatsområden för den kommunala organisationen har identifierats utifrån rådighet, potential och drivkrafter hos organisationens verksamheter och bolag. Inom varje insatsområde har planerade åtgärder identifierats i dialog med tjänstemän och politiker.

1.3. Avgränsning

Åtgärderna och aktiviteterna som är föreslagna i planen är valda utifrån dagens förutsättningar och utifrån bedömningen av vad den kommunala organisationen har möjlighet att genomföra och påbörja inom de närmaste åren. Framtida politiska beslut kan komma att ge nya förutsättningar över vad som är möjligt att genomföra. Åtgärder och aktiviteter i handlingsplanen omfattar endast det kommunen har rådighet över. Med rådighet menas det man har direkt möjlighet att påverka i dagsläget.

1.4. Läsanvisning

- Kapitel 1 - Handlingsplanens bakgrund, syfte och upplägg presenteras
- Kapitel 2 - Sammanfattning av målformuleringarna
- Kapitel 3 - Beskrivning av insatsområden

- Kapitel 4 - Beskrivning av prioriteringar
- Kapitel 5 - Beskrivning av planerade och föreslagna åtgärder
- Kapitel 6 - Beskrivning av uppföljning

2. Mål

Allt framtidsinriktat arbete behöver en ledstjärna, en vision som visar färdriktningen. I visionen "Säffle 2026" beskrivs den överordnade planen för att ta sig från en utgångspunkt till ett önskat mål. Alla mål som kommunens enheter ska/vill jobba utifrån är numera kopplade till visionen. Visionen är således en integrerad del i det vardagliga arbetet.

Med utgångspunkt från detta har målen för energi- och klimatplanen arbetats fram.

Energieffektivisering	Byggnader och Teknisk försörjning	Transporter	
Målsättning år 2030	-25%	-25%	Jämfört med 2009

Andel förnybart bränsle	Byggnader och Teknisk försörjning	Transporter	
Målsättning år 2030	98%	100%	Av den tillsatta energimängden

3. Tre strategiska insatsområden

Nedan beskrivs tre viktiga strategiska insatsområden som kommunen ska fokusera på och arbeta målmedvetet inom för att nå sina uppsatta mål.

3.1. Fordon och transporter

En stor utmaning i omställningen till en organisation med lägre utsläpp av växthusgaser är transporterna. Detta för att de står för en stor del av utsläppen men också därför att det är svårare att ersätta de fossila bränslena i transportsektorn än i många andra sektorer.

Målbilden 2030

Är en kommunal organisation där alla transporter sker med så effektiva fordon som möjligt till vilka inga fossila bränslen används. Det är lätt att välja rätt och det finns tydliga riktlinjer för val av resor samt rutiner för möten.

Strategisk inriktning

Är att i första hand prioritera åtgärder som förändrar och minskar den kommunala organisationens användande av fordon och transporter. Fokus är att aktivt arbeta för en infrastruktur som skapar förutsättningar för att ställa om till en fossil oberoende fordonsflotta. Utöver det ska organisationen arbeta med att det skapa strukturer för

en effektiv mobilitet som innefattar en blandning av kollektivtrafik, personbilar samt IT-lösningar.

Prioriterade fokusområden är:

- Effektivisering av fordonsflotta
- Styrning av rese- och mötesrutiner

3.2. El- och värme

Ett effektivt och flexibelt energisystem är en grundförutsättning för omställningen till ett hållbart samhälle. Ett effektivt användande av energin frigör bibränsle för annan användning samt minskar organisationens sårbarhet och klimatpåverkan.

Elproduktionen kommer alltmer ifrån väderberoende källor som vind, vatten och sol vilket innebär att den kommer att bli mer oförutsägbar. Detta kommer att ställa högre krav på flexibilitet och konsumtion.

Målbilden 2030

Är en kommunal organisation till vilka inga fossila bränslen används och där energieffektivisering är en viktig del i alla verksamheter.

Strategisk inriktning

Är att satsa på åtgärder för att avlägsna hinder för energieffektivisering samt åtgärder som kan öka flexibiliteten i energisystemet. En avgörande faktor för ett framgångsrikt arbete är att organisationen satsar på ett systematiskt arbete för energieffektivisering och omställning till ett hållbart energisystem. Det är också viktigt att arbeta med incitament för att påverka användarnas beteende.

Prioriterade fokusområden är:

- Energieffektivisering i lokaler och bostäder
- Energieffektivisering inom tekniska områden

3.3. Konsumtion

Konsumtionsmönstren av varor och tjänster påverkar utsläppen av växthusgaser. För att minska denna klimatpåverkan är det därför viktigt att arbeta med åtgärder och aktiviteter för att styra och minimera användandet av det kommunen konsumerar och upphandlar.

Målbilden 2030

Är en kommunal organisation där förändrade beteende- och konsumtionsmönster leder till minskade utsläpp av växthusgaser både inom och utanför kommunen. Kommunen tar sitt ansvar genom att ställa höga miljö- och energikrav vid all upphandling.

Strategisk inriktning

Är att öka förståelsen och kunskapen hos personalen angående organisationens konsumtion, energianvändning och dess klimatpåverkan och varför det är viktigt att ta ställning till detta.

Prioriterade fokusområden

- Offentlig upphandling
- Motivera och utbilda personal

4. Hur når vi våra mål

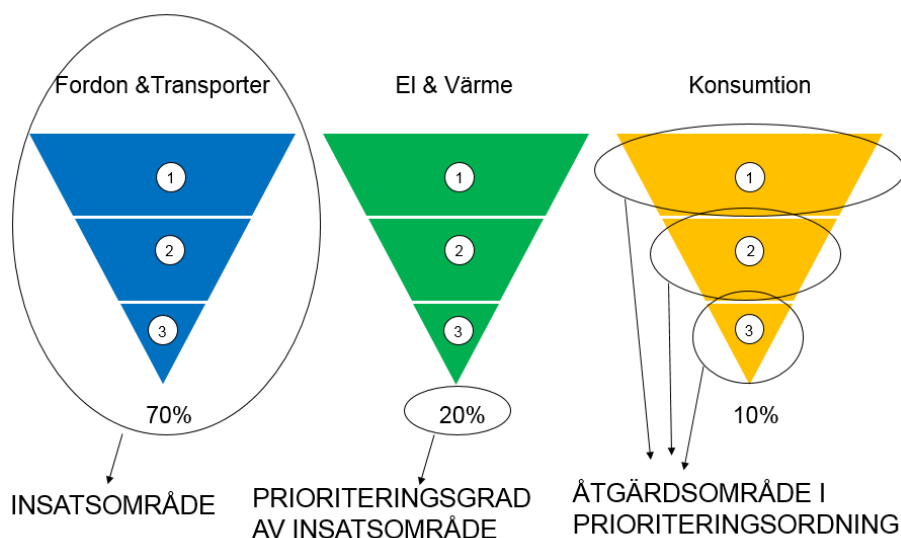
För att lyckas nå kommunens energi- och klimatmål och åstadkomma en förändring så krävs engagemang och delaktighet från alla i kommunens verksamheter. Som medarbetare kan man genomföra både stora och små åtgärder för att minska den individuella energi-användningen och konsumtionens klimatpåverkan.

4.1. Analys och prioritering

Genom att sätta upp en prioritering, för sig själv, arbetsgruppen eller verksamheten kan man underlätta och skapa en bild inom vilka av de prioriterade insatsområdena det finns störst möjlighet att minska energi- och klimatpåverkan. Inom respektive insatsområde kan man sedan ta fram 1-3 förslag på åtgärdsområden och prioritera dessa utifrån största påverkan. Eftersom prioritering görs utifrån egen bedömning så kommer trianglarna att vara unika för var och en som gör den. VA-teknikern, läraren eller förvaltningschefens prioriteringstriangel ser förmodligen olika ut, men för den enskilde medarbetaren är det säkerligen beteendåtgärder som är mer övervägande. Verksamheterna kommer däremot säkerligen att ha mer investeringsåtgärder, som i sin tur kan leda till att medarbetarna får möjlighet att genomföra sitt arbete mer energi- och klimateffektivt.

4.1.1. Vad kan du som medarbetare göra? Exempel

Arbetet med prioriteringstrianglar kan göras på olika nivåer, från hela verksamheter till den enskilda medarbetaren. Observera att denna prioritering är en bedömning gjord av utföraren. Nedan visas ett exempel på hur det skulle kunna se ut när en medarbetare i hemtjänsten tänkt igenom sin enskilda prioritering.

Genom att tänka igenom sin energi- och klimatrelaterade arbetssituation bedömde hemtjänstmedarbetaren att 70 % av sin energi- och klimatpåverkan kom från transporter med kommunens bilar mellan vårddagarna. *El & värme* antogs till 20 % och *Konsumtion* 10 %.

Hemtjänstpersonalens bedömning i tabell

Inom *Fordon & Transporter* prioriterades:

Insatsområde	Prioriteringsgrad	Åtgärdsområde
Fordon & Transporter	70 %	
Åtgärdsprioritering	1	Använda cykel när det är möjligt
	2	När jag måste använda bilen kör jag sparsamt
	3	Åker i möjligaste mån kollektivt vid längre resor som utbildningar/seminarier etc.

Inom *El & Värme* prioriterades:

Insatsområde	Prioriteringsgrad	Åtgärdsområde
El & Värme	20 %	
Åtgärdsprioritering	1	Släcker efter mig och andra, stänger kontorsutrustning när den inte behövs
	2	Anmäler till fastighetsansvarig när någonting är galet med värme, ventilation och annat i fastigheten

Inom *Konsumtion* prioriterades:

Insatsområde	Prioriteringsgrad	Åtgärdsområde
--------------	-------------------	---------------

Konsumtion	10 %	
Åtgärdsprioritering	1	Försöka påverka min arbetsgrupp att handla grönt och miljömärkt

4.1.2. Rapportering och uppföljning

För rapportering och uppföljning är mallen i uppföljningsmanualen, bilaga 3, ett bra redskap. Mallen hittas i uppföljningsmanualens tredje stycke, sist bladet i manualen. Mallen kan användas, vid exempelvis APT möten där personalen analyserar sitt eget arbetsområde. Prioriteringar och åtgärder som sker på individnivå behöver inte rapporteras till kommunens miljöstrateg.

Idéer och uppföljningsmallar som ger en positiv energi- och klimatpåverkan inom kommunens miljöarbete sändes till Säffle kommuns miljöstrateg.

4.1.3. Verksamheternas prioritering

Inom ramen för verksamhetsstyrningen kommer varje verksamhet att årligen utifrån aktuell nulägesbeskrivning, att få göra en analys av energianvändningen i sin verksamhet tillsammans med ifyllnad av prioriteringstriangel för kommande år. Mer om hur detta går till praktiskt finns beskrivet i *uppföljningsmanualen* som är bilaga 3 till energi- och klimatplanen. Där finns också ett exempel på hur en verksamhets analys- och åtgärdsprioritering skulle kunna se ut.

Utifrån *nulägesbeskrivningen* (bilaga 1) bedöms nedanstående verksamheter att ha stor inverkan på kommunens energianvändning. Ytterligare verksamheter kan komma att omfattas och medverka i handlingsplanens åtgärds katalog. Nedan nämnda verksamheter har inför nästa års handlingsplan gjort en analys- och åtgärdsprioritering.

- Kommunstyrelsen
- Säffle Bostäder AB
- Vatten och avloppsverksamheten

5. Åtgärds katalog

För att konkretisera ovanstående prioriteringar har en katalog av åtgärder tagits fram genom analys av arbets- och tjänstemannagruppen för kommunens energi- och klimatplan. I katalogen listas åtgärder som ska eller kan driva energi- och klimatarbetet i den kommunala organisationen framåt. Åtgärderna presenteras utifrån respektive verksamhet och de tre strategiska insatsområdena. I katalogen så delas åtgärderna in i två kategorier.

- Planerade åtgärder – åtgärder som är planerade att genomföras
- Åtgärdsförslag – åtgärder som bedöms ha möjligheter att genomföras och lyftas upp till planerad åtgärd

5.1. Kommunstyrelsen

5.1.1. Fordon och transporter

Planerad åtgärd, kommunstyrelsen	
Starta styrgrupp för att effektivisera kommunens fordonssflotta	
Berörda befattningar	Inköpschef, ekonomichef, fordonssamordnare, IT-chef, personalchef
Ansvarig för utförande	Processledare/miljöstrateg
Beräknad effekt kWh	Kommer i anslutande åtgärder
Beräknad effekt CO ₂	-
Tidsplan	2018
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	Ej aktuell
Uppföljning/Utvärdering	Åtterrappport till Klimatstyrgruppen 2018
Kommentarer	

Planerad åtgärd, kommunstyrelsen	
Uppdatera kommunens resepolicy	
Berörda befattningar	Fordonssamordnare, personalchef + konsult?
Ansvarig nämnd	KS
Beräknad effekt kWh	
Beräknad effekt CO ₂	
Tidsplan	2018
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	Ej aktuell
Uppföljning/Utvärdering	Åtterrappport till Klimatstyrgruppen 2018
Kommentarer	

Åtgärdsförslag, kommunstyrelsen	
Åtgärd	Kommentar
Verka för laddstolpar	
Offentlig upphandling	
Digitala körjournaler	
Översyn motorvärmearruttag	
Uppföljning och kontroller	
Utbildning sparsam körning	
Ruttoptimering	
Effektivisera bokningssystem	
Underlätta kollektivt resande	
System för webbmöten	

5.1.2. El och värme

Inga planerade åtgärder ännu. Åtgärder för de kommunala fastigheter som ligger under SÄBO:s förvaltning tas upp under rubrik ”5.2 Säffle Bostäder AB”

5.1.3. Konsumtion

Planerad åtgärd, kommunstyrelsen

Utbildning av beställare

Berörda befattningar	Verksamhet-/Enhetschefer m.fl. som upphandlar varor och tjänster
Ansvarig för utförande	Miljöstrateg/Miljöstyrningsrådet
Beräknad effekt kWh	
Beräknad effekt CO ₂	
Tidsplan	2019
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	Ej aktuell
Uppföljning/Utvärdering	Återrapport till Klimatstyrgruppen 2019
Kommentarer	

Åtgärdsförslag, kommunstyrelsen

Åtgärd	Kommentar
Övriga Upphandlingar	Energi och miljötank i t.ex. fordons-, skolskjuts-, livsmedelsupphandlingar och matleveranser
Införande av miljöledningssystem	

5.2. Säffle Bostäder AB

5.2.1. Fordon och transporter

Inga registrerade åtgärder ännu

5.2.2. El och värme

Planerad åtgärd, SÄBO

Uppdatering av åtgärdsplan för SÄBO:s och kommunens fastigheter

Beslutas av	SÄBO: styrelse/kommunstyrelse
Ansvarig för utförande	SÄBO/Teknisk Chef
Beräknad effekt kWh	-

Beräknad effekt CO ₂	-
Tidsplan	2018
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	
Uppföljning/Utvärdering	Återrapport till Klimatstyrgruppen 2018
Kommentarer	

Planerad åtgärd, SÄBO

Upprätta projektplan och prioritering för energiinriktad brukarsamverkan

Berörda verksamheter	Skolor, äldreboende m.fl.
Ansvarig för utförande	SÄBO/ev. konsult/verksamhetsledare och chefer
Beräknad effekt	-
Beräknad effekt CO ₂	-
Tidsplan	2018
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	
Uppföljning/Utvärdering	Återrapport till Klimatstyrgruppen 2018
Kommentarer	

Planerad åtgärd, SÄBO

Information/energirådgivning till de boende i SÄBO:s byggnader

Resurser	SÄBO/Teknisk Chef, Kommunal energirådgivare, Kommunikatör
Ansvarig för utförande	SÄBO/Teknisk Chef
Förväntad effekt	Minskad energianvändning med 1% av uppvärmningsenergin och 3% av hushållselen?
Beräknad effekt CO ₂	Undersöks
Tidsplan	2018, årligen återkommande
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	kWh/m ² på värmen/ Hushållsel ej aktuell (Hyresgästens egna abonnemang)
Uppföljning/Utvärdering	Återrapport till Klimatstyrgruppen årligen

Kommentarer	
-------------	--

Åtgärdsförslag, SÄBO	
Åtgärd	Kommentar
Individuell mätning vatten och el	Omläggning pågår delvis vid SÄBO:s renoveringar
Åtgärder Styr- och regler	T.ex. Prognosstyrning
Genomförande av brukarsamverkan	Följd av ovanstående projektplanering
Fönsterbyten	
Ventilationsåtgärder	
Tilläggsisolering	Vindar, källare, sopnedkast
Uttag motorvärmare	Utbyte/översyn
Styrning tvättstugor	

5.2.3. Konsumtion

Åtgärdsförslag, SÄBO	
Åtgärd	Kommentar
Övriga Upphandlingar	

5.3. Vatten och avlopp

5.3.1. Fordon och transporter

Inga registrerade åtgärder ännu

5.3.2. El och värme

Planerad åtgärd, VA

Översyn nyckeltal för energianvändning

Beskrivning	Ta fram relevanta nyckeltal för att kunna jämföra energianvändningen mellan olika år och/eller andra kommuner. Undermätning kan behövas för att särskilja byggnadens elanvändning från processens.
Ansvarig för utförande	TFN
Beräknad effekt kWh	-
Beräknad effekt CO ₂	-
Tidsplan	2018
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	Ej aktuell
Uppföljning/Utvärdering	Återrapport till Klimatstyrgruppen 2018
Kommentarer	

Planerad åtgärd, VA

Översyn nyckeltal för energianvändning

Beskrivning	Ta fram relevanta nyckeltal för att kunna jämföra energianvändningen mellan olika år och/eller andra kommuner. Undermätning kan behövas för att särskilja byggnadens elanvändning från processens.
Ansvarig för utförande	TFN
Beräknad effekt kWh	-
Beräknad effekt CO ₂	-
Tidsplan	2018
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	Ej aktuell
Uppföljning/Utvärdering	Återrapport till Klimatstyrgruppen 2018
Kommentarer	

Planerad åtgärd, VA

Etablering av VA-plan

Kommentar	Åtgärder för energieffektivisering arbetas fram inom VA-enheten. Dessa kommer att vara en del av kommande VA-plan. Åtgärderna skall vara enhetliga med målen i energi- och klimatstrategin.
Ansvarig för utförande	TFN
Beräknad effekt	-
Beräknad effekt CO ₂	-
Tidsplan	2018-19
Budget	
Avsatt tid	
Indikator	Ej aktuell
Uppföljning/Utvärdering	Åtterrappport till Klimatstyrgruppen 2019
Kommentarer	

Åtgärdsförslag, VA

Åtgärd	Kommentar
Samarbete med SÄBO	VA verksamhet fokuserad på process och drift av VA-systemet. Ta hjälp av SÄBO:s erfarenheter för VA-byggnaderna när det gäller värme/ventilation/ luftfuktighet i byggnader

5.3.3. Konsumtion

Inga registrerade åtgärder ännu

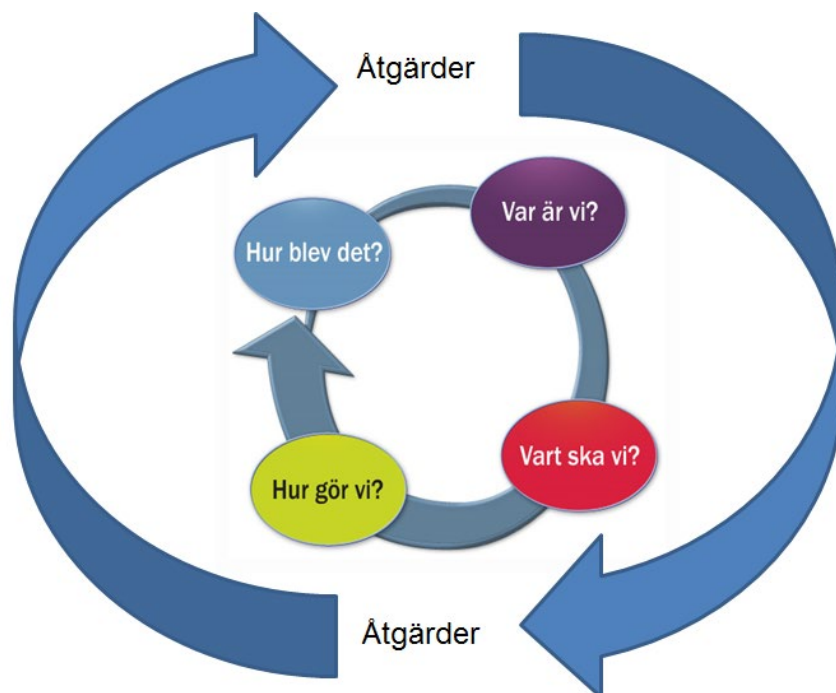
6. Handlingsplanen och dess uppföljning

Åtgärder och insatser som beskrivs i handlingsplanens åtgärds katalog (kapitel 5) ska utföras och följas upp så länge som den antagna energi- och klimatplanen är styrande för kommunens energi- och klimatarbete, det vill säga mellan åren 2018 och 2030. Teknik- och fritidsförvaltningen ansvarar för att sammankalla och tillsammans med kommunkoncernens arbetsgrupp löpande följa upp arbetet med energi- och klimatsplanen. Kommunkoncernens arbetsgrupp består av tjänstepersoner, vilka genom sina verksamheter är berörda av energi- och klimatplanen. Representant från barn- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen, miljöstrateg, teknisk chef SÄBO, fordonssamordnare, upphandlare och miljöchef. Rapportering sker årligen till teknik- och fritidsnämnden och kommunstyrelsen.

Uppföljning av kommunens energi- och klimatplan ska göras i samarbete med verksamhetschefer och den politiska ledningen för att få en direkt koppling till verksamhetsplanering och budgetprocess.

De övergripande målsättningarna i Energi- och klimatplanen gäller fram till år 2030. Verksamhetsspecifika åtgärder och mål uppdateras årligen.

Nedan beskrivs styrning och uppföljning av energi- och klimatplanen i form av processillustration med tillhörande tabell

	Vad	Vem	Hur	När
Hur blev det?	Analys av föregående års energianvändning och klimatpåverkan	Miljöstrateg	Genom anvisningarna i uppföljningsmanualen samt kommunikation med verksamheterna	I samband med årsbokslut
Var är vi?	Fastställande av nuläge och förutsättningar för måluppfyllelse kommande år.	Miljöstrateg	Genom kommunikation med och verksamheter och bolag	I budgetarbetet
Vart ska vi?	Avstämning och uppföljning av nuläge och gällande målsättningar	Verksamheterna tillsammans med miljöstrateg Teknik- och fritidsnämnden och kommunstyrelsen tillsammans med miljöstrateg	Målen i den politiskt antagna Energi- och klimatplanen vägleder uppföljningen	I tertial- och delårsbokslut
Hur gör vi?	Prioritering av åtgärder för att nå målen	Verksamhets- och bolagschefer tillsammans med miljöstrateg	Med nulägesanalysen som underlag prioriteras åtgärder	I arbetet med detaljbudget samt verksamhetsplan